

KS
Postboks 1378 Vika
0114 OSLO

Deres ref
23/01615

Vår ref
24/1714-

Dato
19. juni 2024

Svar på henvendelse om behandlingsgrunnlag for bruk av digitale læringsplattformer

Kunnskapsdepartementet viser til KS' brev av 12. mars 2024.

KS ber for det første om en avklaring av hvilket behandlingsgrunnlag som generelt er det mest treffende ved bruk av digitale løsninger som Google Workspace for Education eller Microsoft 365. For det andre ber KS om en avklaring om hvordan retten til å protestere skal forstås ved bruk av slike produkter i skolen.

Departementet vurderer først spørsmålet om hvilket behandlingsgrunnlag i personvernforordningen som er mest treffende ved bruk av programvare som Google Workspace for Education og Microsoft 365. Det er i hovedsak to behandlingsgrunnlag som er aktuelle:

- **Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav c).** Bokstav c gir behandlingsgrunnlag når «behandlingen er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige».
- **Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e).** Bokstav e gir behandlingsgrunnlag hvor «behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt».

Som KS skriver, er hvilket behandlingsgrunnlag man bruker, avgjørende for om den registrerte har rett til å protestere på behandlingen etter personvernforordningen artikkel 21.

Avgjørende for om bokstav c gir behandlingsgrunnlag, er om det kan sies å være «nødvendig» å bruke et program som Google Workspace eller Office 365 for å oppfylle «en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige».

Det foreligger ingen *konkrete* rettslige forpliktelser i opplæringsloven eller i tilhørende forskrifter til å ta i bruk Google Workspace for Education eller lignende programvare.

Skoleeier har imidlertid en rettslig forpliktelse til å oppfylle retten til grunnskoleopplæring og

videregående opplæring, jf. opplæringsloven (2023) §§ 28-1 og 28-2. Det følger videre av forskrift om overordnede mål og prinsipper i skolen (Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen) punkt 2.3 at digitale ferdigheter er definert som en av de fem grunnleggende ferdighetene, og at skolen skal legge til rette for og støtte elevenes utvikling av de fem grunnleggende ferdighetene gjennom hele opplæringsløpet. Etter departementets syn er likevel disse pliktene for overordnede til at det kan utledes en rettslig forpliktelse for skoleeier til å ta i bruk programvare som Google Workspace for Education eller lignende programvare. Departementet viser videre til at skoleeier har et handlingsrom i hvordan den løser oppgavene som er pålagt gjennom opplæringsloven og tilhørende forskrifter, jf. Prop. 57 L (2022-2023) punkt 4.5.3. Etter departementets syn må derfor behandling av personopplysninger i forbindelse med bruk av produkter som Google Workspace for Education utledes av personvernforordningen artikkel 6. nr. 1 bokstav e, som gir behandlingsgrunnlag hvor «behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt».

Departementet understreker at denne vurderingen er et utgangspunkt, og er basert på tolking av opplæringsloven. Departementet har ikke foretatt en konkret vurdering av Google Workspace for Education eller lignende programvare og hvilken behandling av personopplysninger som er aktuell i denne sammenheng. Den enkelte skoleeier som behandlingsansvarlig må gjøre disse vurderingene.

Når behandlingsgrunnlaget i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e benyttes, gjelder artikkel 21 om retten til å protestere. Det følger av bestemmelsen at den registrerte i slike tilfeller har rett til å protestere mot behandling av personopplysninger om vedkommende «av grunner knyttet til vedkommendes særlige situasjon». Dersom slike grunner foreligger, skal den behandlingsansvarlige (dvs. skoleier) ikke lenger behandle personopplysningene, med mindre vedkommende kan påvise at det foreligger «tvingende berettigede grunner» for behandlingen som går foran den registrertes interesser, rettigheter og friheter.

En protest skal begrunnes i den registrertes særlige situasjon. Protester begrunnet i andre forhold trenger ikke tas til følge. Dette vil f. eks. innebære at en protest som viser til at digitalisering generelt er uønsket, uten å vise til andre, mer personlige grunner, ikke vil tilfredsstillende kravene til en protest etter personvernforordningen artikkel 21. Departementet viser i den sammenheng til artiklene *Hvordan skille mellom en protest, en slettebegjæring og en klage etter GDPR?* av Ingrid Hestnes og Ida Thorsrud i Lov&Data 1/2024 og *Retten til å protestere mot behandling av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 21 (1)* av Melissa Tveit i Lov&Data 2023 nr. 2 med videre henvisninger til *Personvernforordningen – en lærebok* av Dag Wiese Schartum (2020) s. 198. Etter departementets syn vil det heller ikke være tilstrekkelig individualiserende at man kun begrunner protesten med at eleven ikke ønsker at behandlingen skal finne sted.

Dersom en elev gjør gjeldende grunner knyttet til vedkommendes særlige situasjon som gir rett til å protestere (dvs. er tilstrekkelig individualiserende), må skoleeier gjennomføre en konkret avveining av hensynet til den registrertes særlige situasjon som er årsak til protesten, og de berettigede grunner for behandlingen den behandlingsansvarlige selv har, jf. Eva Jarbekk, Karnovs lovkommentar artikkel 21 første ledd. Skoleeier må påvise konkrete

og reelle forhold som tilsier at det foreligger tvingende berettigede grunner for at ikke protesten skal tas til følge, jf. personvernemndas vedtak i PVN-2019-16 og PVN-2018-11.

I den sammenheng bemerker departementet at skoleeier har en rekke plikter etter opplæringloven og tilhørende forskrifter som etter de konkrete omstendighetene kan utgjøre tvingende berettigede grunner etter artikkel 21, som for eksempel plikten til å tilby opplæring og til å gi eleven digitale ferdigheter. Skoleeier som behandlingsansvarlig må imidlertid foreta en konkret vurdering.

Departementet minner for øvrig også om forpliktelsene som påligger skoleeier etter personvernforordningen artikkel 12 om klar og tydelig informasjon, kommunikasjon og nærmere regler om utøvelse av den registrertes rettigheter.

Med hilsen

Lilly Sofie Ottesen (e.f.)
avdelingsdirektør

Lars Sollesnes
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer